

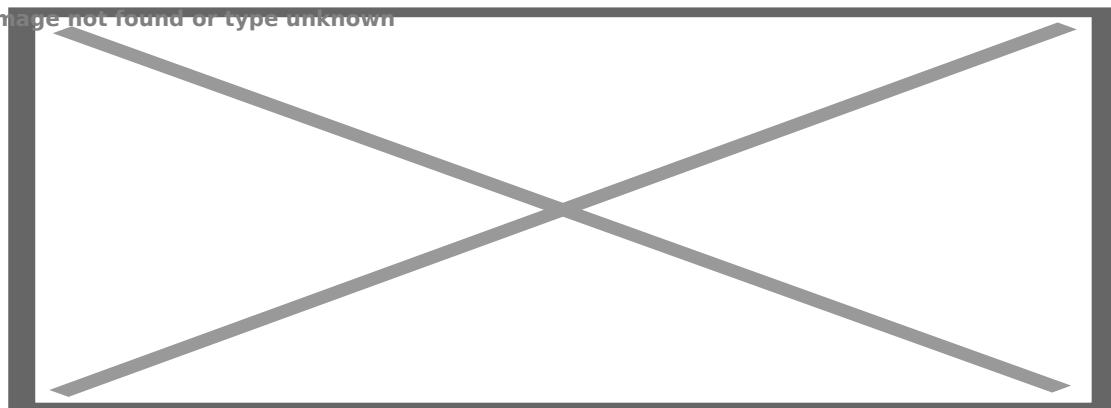
Đừng “dùng vải thưa che mắt thánh”

17:33 29/11/2016

Tác giả: Admin

Do áp lực đưa tin, tường thuật, do phóng viên không tiếp cận được hiện trường, một số báo đã dùng lại những bức ảnh cũ để “minh họa” cho các thông tin lũ lụt. Nhờ công chúng truyền thông, những bức ảnh đã sử dụng đó không “che được mắt thánh”

Image not found or type unknown

Liệu vải thưa có thể che được mắt thánh công chúng truyền thông?

Những bức minh họa... phản chủ

Giữa tháng 10 vừa qua, mưa lũ đỉnh điểm đã khiến nhiều tỉnh [miền Trung](#) ngập sâu trên diện rộng, hàng trăm nghìn ngôi nhà của dân cũng như một số cơ quan, công sở, trường học bị tốc mái, sập và chìm trong biển nước; nhiều tuyến giao thông bị hư hại, sạt lở; nhiều tàu hàng và tàu cá bị chìm; thiệt hại về người và của khó thể thống kê đầy đủ...

Trong những ngày bão lũ diễn ra, các cơ quan báo chí đã kịp thời thông tin nhiều mặt liên quan đang chật vật chống chọi với thiên tai của bà con vùng lũ. Tuy nhiên, có một số nhà báo đã vô tình hay cố ý lấy lại những bức ảnh đã rất cũ để minh họa cho bài viết. Thực tế ấy, đã gióng lên hồi chuông cảnh báo về cách làm báo tặc trách của một bộ phận không nhỏ người cầm bút.

Bức ảnh một người phụ nữ ngồi trên nóc mái nhà tranh với ánh mắt thẫn thờ đã được một tờ báo lớn dùng minh họa cho bài viết “Những hình ảnh nhói lòng trong lũ dữ miền Trung” đã bị cộng đồng mạng nhanh chóng phát hiện là ảnh cũ, cách nay 3 năm. Có một bạn bình luận châm biếm: “Ba năm trước chị cũng leo nóc nhà, ba năm sau vẫn tư thế ấy”. Một ý kiến khác nhại lại tít bài báo để phê bình: “Ngôi thế này hẳn 3 năm thì nhói lòng là phải rồi”.

Một bức ảnh khác có tuổi đời đã lâu chụp một em bé cố gắng đưa chú chó cưng qua vùng nước lũ bằng cách đặt con chó nhỏ trên một cái thau đội lên đầu và em bơi đứng. Bức ảnh này được chụp ở tận miền Tây Nam Bộ mà cụ thể là ở Vi Thanh, Hậu Giang ngày 28/11/2009 được một tờ báo

ngành dùng minh họa cho bài viết “Nghẹn lòng cảnh người miền Trung chống chọi lụt lịch sử” vào ngày 15/10/2016. Bảy năm, chú bé miền Tây đội chó ấy cứ lụt lội là được báo mang ra xuất bản lại. Thậm chí, có bạn còn làm thơ vui:

"Chị ngồi trên nóc 4 năm rồi

Lạnh không, đói không vậy chị ơi?

Mỗi lần lũ lụt em lên mạng

Chị lại leo lên nóc nhà ngồi”.

Một bức ảnh khác chụp cảnh người dân khiêng quan tài trong lũ dưới cơn mưa lớn. [Nước lũ](#) ngập gần nửa quan tài trông rất đau lòng. Bức ảnh này cũng được một tờ báo khai thác lại và sau đó cộng đồng mạng chia sẻ nhanh đến chóng mặt với hàng trăm ngàn lượt, kèm theo những lời bình luận chua xót và ác ý. Thực tế, đây là bức ảnh được cắt ra từ một cảnh trong một phóng sự về lũ lụt của VTV tại Quảng Bình năm 2013.

Nhờ công chúng truyền thông phát hiện kịp thời, những bức ảnh đó đã được gỡ ra khỏi các trang báo trực tuyến. Nhưng dù có thể gỡ ra khỏi các trang báo mạng, những bức ảnh thật mà giả ấy cũng lan truyền trên môi trường truyền thông xã hội, thậm chí được một số website nước ngoài khai thác lại và đến nay, khó có thể đo lường được hết tác hại của các truyền thông thiếu trách nhiệm như thế.

Không thể tự tiện dùng ảnh một cách tắc trách

Điều đáng ngạc nhiên là hiện nay, các công cụ xử lý ảnh, tìm hiểu thông tin về bức ảnh có rất nhiều, tại sao các cơ quan báo chí không khai thác để phải dùng những bức ảnh “fake” như vậy?

Nhiều biên tập viên hiện nay đều dùng phần mềm hoặc các công cụ online để phát hiện các thông tin về ảnh, trong đó, có thông tin [chỉnh sửa](#) cắt ghép. Các công cụ online sẽ phát hiện cực nhanh và đó là bằng chứng khá chắc chắn.

Điều thú vị là chính photoshop cũng cho phép chúng ta biết nhiều thông tin về ảnh và giúp phát hiện ảnh đã bị photoshop như thế nào. Ví dụ, chúng ta có thể xác định ảnh có dùng chế độ clone (nhân bản) - tức tính năng tạo thêm các đối tượng bằng cách sao chép một phần ảnh rồi dán đè lên phần còn lại.

Photoshop cũng giúp chúng ta đọc các thông số bức ảnh: chụp khi nào, chụp bằng máy gì, hệ màu ra sao, thậm chí tọa độ vệ tinh nơi bức ảnh được chụp. Photoshop cũng giúp chúng ta đọc các pixel theo bộ lọc RGB (đỏ, xanh lá, xanh dương). Mỗi pixel dữ liệu thô sẽ có một trong ba màu này. Dữ

liệu thiếu bị lấp đầy bằng vi xử lý hoặc phần mềm dịch dữ liệu thô từ máy ảnh ra, để làm điều này, cứ lấy các giá trị của pixel gần nhất. Như vậy, một bức ảnh nếu không có dấu hiệu “tự động lấp đầy” thì rõ ràng bức ảnh đó đã được can thiệp bằng cách khác “phi tự nhiên”.

Có nhiều phần mềm hoặc trang web phân tích ảnh miễn phí như vậy. Ví dụ JPEGsnoop. Các phần mềm này đều có khả năng “đọc” bức ảnh trong tích tắc và cho ra “bằng chứng” nhưng để hiểu các thông số các bạn cần tra cứu thêm trên mạng. JPEGsnoop là một ứng dụng miễn phí có thể giúp bạn phân tích chi tiết và phát hiện xem hình ảnh đã được [chỉnh sửa](#) hay là bản gốc. Ngoài ra, JPEGsnoop có thể giúp bạn phát hiện các cài đặt khác nhau đã được sử dụng trong máy ảnh kỹ thuật số khi chụp ảnh (siêu dữ liệu, EXIF, IPTC).

Còn một công cụ khác, rất phổ biến và rất dễ là sử dụng Google (chế độ hình ảnh). Tại ô tìm kiếm, có biểu tượng cái máy ảnh, bạn bấm vào đó và tải bức ảnh mình nghi ngờ lên, chỉ trong vài giây, Google sẽ tìm được ảnh tương tự. Có khi trong đó có ảnh gốc của bức ảnh đã bị photoshop

Image not found or type unknown

Có những sản phẩm công nghệ quá nổi tiếng và tiện dụng đến nỗi tên riêng của nó trở thành một động từ. Google và Photoshop là những trường hợp tiêu biểu. Ngày nay, trên thế giới, khi dùng động từ “photoshop”, ai cũng biết đó là chuyện chỉnh sửa, xử lý ảnh. Một bức ảnh đã bị/được chỉnh sửa, làm thế nào có thể phát hiện? Nhu cầu phát hiện ảnh đã bị xử lý hiện đang đặt ra khi thực trạng giả mạo thông tin qua ảnh ngày càng nhiều. Bức ảnh làm giả là bức ảnh bị can thiệp làm sai sự thật như thay đổi chủ thể, phong nền và các thông tin khác so với ảnh gốc.

Một bức ảnh thật nhưng chú thích sai không gian, thời gian chụp, chú thích sai nhân vật trong bức ảnh là hành vi vi phạm nguyên tắc khách quan, trung thực trong báo chí và có thể gây hậu quả khôn lường về mặt truyền thông.

Các công cụ kỹ thuật có thể giúp phần nào trong việc phát hiện ra cách làm gian dối này. Nhưng, công cụ chỉ là công cụ, để phát hiện tốt một bức ảnh chú thích sai, cần có sự phân tích nội dung bức ảnh bằng trải nghiệm, hiểu biết chính trị - xã hội, cũng như việc chọn lọc nguồn thông tin tin

Link bài viết: <https://nguoilambao.vn/public/dung-dung-vai-thua-che-mat-thanh>